
СТАТИИ

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПОПРАВКА НА КОНСТИТУЦИЯТА

Виктор Симеонов*

Предложението:

Да се предостави на омбудсмана и на Висшия адвокатски съвет правомощието да сезират Конституционния съд с искане за задължително тълкуване на Конституцията (тълкуване по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията), когато искането се отнася до конституционни разпоредби, чиито норми уреждат правата и свободите на гражданите.

С Третата поправка на Конституцията¹ на омбудсмана бе предоставено правомощието да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, с който се нарушават права и свободи на гражданите (чл. 150, ал. 3 от Конституцията). С Петата поправка на Конституцията² на Висшия адвокатски съвет бе предоставено същото правомощие (чл. 150, ал. 4 от Конституцията). Логично би било на омбудсмана и на Висшия адвокатски съвет да се предостави и правомощието да сезират Конституционния съд с искане за задължително тълкуване на Конституцията (тълкуване по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията), когато искането се отнася до конституционни разпоредби, чиито норми уреждат правата и свободите на гражданите.

Тълкуването по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията е специално поискано, осъществено в резултат на отделно производство, абстрактно тълкуване на конституционна разпоредба, част от конституционна разпоредба или комплекс от конституционни разпоредби или части от конституционни разпоредби, направено от Конституционния съд по конкретен повод. Тълкувателните решения на Конституционния съд са отделен, особен вид конституционни тълкувателни актове, чиито отличителни черти са техният несамостоятелен характер (спрямо конституционните разпоредби, за чието тълкуване са постановени) и това, че са неразделна качествена част

---

* Адвокат от Пловдив, д-р по право.

¹ Обн., ДВ, бр. 27 от 31.03.2006 г.

² Обн., ДВ, бр. 100 от 18.12.2015 г.

от изяснените с тях конституционни разпоредби. Изведените в диспозитивите на тълкувателните решения тълкувателни резултати са самите конституционни разпоредби, но вече с изяснен смисъл във връзка с поставените в исканията за задължително тълкуване тълкувателни въпроси. Тълкувателните решения на Конституционния съд са задължителни за всички държавни органи, юридически лица и граждани. Задължителността на тълкувателните решения се изразява в това, че след влизането им в сила нормите на разтълкуваните с тях разпоредби на Конституцията не могат повече да се прилагат по начин, който се различава от постановеното в решенията.

При разглеждането на искане на омбудсмана или на Висшия адвокатски съвет за установяване на противоконституционност на закон, с който се нарушават права и свободи на гражданите, Конституционният съд по необходимост тълкува относимите към спора за конституционност неясни разпоредби на Конституцията, но тълкувателният резултат, до който съдът стига, остава в мотивите на решението му и не намира място в диспозитива. Каузалното (инцидентното) тълкуване, което Конституционният съд извършва при упражняване на правомощието си по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията (установяване на противоконституционност на законите), не е специално поискано и не е абстрактно. То служи за разрешаването на конкретни конституционни спорове и не се осъществява в отделно производство, чиято единствена цел е изясняването на неясния смисъл на конституционни разпоредби във връзка с поставените в исканията за задължително тълкуване тълкувателни въпроси. Каузалното тълкуване не се отнася до всеобхватното изясняване на възможни юридически проблеми, които съществуват или ще възникнат. То става неразделна качествена част от изтълкуваните конституционни разпоредби, но само за конкретните случаи, по повод на които е направено, а не въобще. Каузалното тълкуване определено има логическа задължителност и авторитет от гледна точка на изискването за безпротиворечивост на практиката на Конституционния съд, но няма обвързващата сила на тълкувателните решения, т.е. в случай на направено от Конституционния съд само каузално тълкуване на неясни конституционни разпоредби тълкувателният спор относно техния смисъл не е дефинитивно решен. Състоянието на несигурност относно смисъла на конституционни разпоредби, разбира се, е нежелано. За да не възниква подобно състояние, би трябвало всеки субект, който има правомощието да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, да има правомощието да сезира Конституционния съд и с искане за задължително тълкуване на Конституцията. Така конституционно е решен този въпрос с всички субекти, които имат право да сезират Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, с изключение на омбудсмана и Висшия адвокатски съвет. Ето защо би било удачно на омбудсмана и на Висшия адвокатски съвет да се предостави и правомощието да сезират Конституционния съд с искане за задължително тълкуване на Конституцията, когато искането се отнася до конституционни разпоредби, чиито норми уреждат правата и свободите на гражданите. При всяка

промяна на Конституцията, свързана с правомощието на Конституционния съд за даване на задължителни тълкувания на Конституцията, трябва да се изхожда от основната функция на задължителното тълкуване на Конституцията – спомагането за изграждането на единна и непротиворечива система от конституционни норми чрез изясняване на неясния смисъл на техните разпоредби.

Приемането на предложеното конституционно допълнение е от компетентността на Народното събрание³. Правото на инициатива за изменение и допълнение на Конституцията принадлежи на една четвърт от народните представители и на президента (чл. 154, ал. 1 от Конституцията). Би било добре Висшият адвокатски съвет да направи необходимото за лансирането на това предложение за допълнение на Конституцията пред президента и народните представители от бъдещото Народно събрание. Предоставянето на Висшия адвокатски съвет на правомощието да сезира Конституционния съд с искане за задължително тълкуване на Конституцията (тълкуване по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията), когато искането се отнася до конституционни разпоредби, чиито норми уреждат правата и свободите на гражданите, ще издигне обществената значимост и престижа на Висшия адвокатски съвет, а с това и на българската адвокатура като цяло.

---

³ По силата на чл. 153 от Конституцията Народното събрание може да изменя и допълва всички разпоредби на Конституцията с изключение на тези, предоставени на правомощията на Великото Народно събрание.